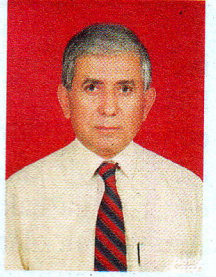

"PROGRAMLI OL VE KAZAN"

Doç. Dr. Mustafa COPCU
www.copcu.com

Yaklaşık elli yıl önce Amerika, tarımında yeni bir akımı, başlatıyordu. Bu akımın kısaltılmış adı: 4H idi (Health; Hearth; Head ve Hand). Tarımsal uygulamalarında sağlıklı, sağ duyulu, akılcı ve emeğe dayalı programları kullanmaya başlıyorlardı. Başarılı oldukları görüldü. Aradan on yıl geçmeden biz de benzerini uygulamaya başladık ve adına 4K dedik. "Kalp, Kafa, Kol, Kuvvet" sözcükleri ile simgeleştirdiğimiz bu tarımsal programlar, uzun süre güncelliğini korudu. Ülkemiz tarımının gelişmesine katkıda bulundu. Eğitim ağırlıklıydı. Zorlukları yanında destekleri vardı. O günleri düşündüğümde hep, Kemal Tahir'in "Bozkırdaki çekirdek" romanını hatırlarım. Her neyse, bugün biz ülkemiz bitki koruma pazarında ~~bu programla~~ ile yeni bir yapılanmanın içindeyiz. Düne kadar adımız ~~Kovada~~ ve ~~Kovada~~ idi. Ondan üç yıl öncesinde ise bizi ~~4E~~ ve ~~4E~~ isimleri ile anımsayacaksınız. Hızlı değişimler oldu. Ancak, özellikle son on beş yılda tarımsal savaşım uygulamalarına yaklaşımlarımızda değişmeyen bir ilkeyi görebilirsiniz. Yukarıdaki iki örnekte olduğu gibi, biz yaklaşımlarımızda hep "4E" düşüncesini dikkate aldık. Bunu biraz sonra açıklamaya çalışacağım.

"4E" düşüncesine geçmeden önce, Isparta'nın elmalarında ve karaleke hastalığı ile savaşımında son yıllardaki hızlı değişmelere dikkat çekmek istiyorum. Isparta'nın ve özellikle Kovada vadisinin elmaları ile Evciler Köyü (Bayramiç-Çanakkale) nün elmalarında, güzelliğin ve bedelinin ne olduğunu gördüm. Bu bedelin ödenmeğe değer olduğunu anladım. Kaliteli ve hastaliksız elma, ya da elmacının dediği gibi "Beş yıldızlı elma" elde edebilmek için hepimiz en iyisini yapma çabası içindeyiz. Böylesi güzelliği bize sunan Kovada vadisinin, her zaman nemli ortamında karaleke hastalığı ise, en küçük bir ihmali, hatayı affetmiyor. Altı yıl önceki karaleke şiddetini ve çözüm arayışındaki akıldışı çarpınımları dün gibi anımsıyorum. Çare olur diye, sistemikleri bakırım yerine aldık, o kadar erkene

çektik. Yine de olmadı. Yeterli olmadılar. Olamazlardı. Çünkü o zamanki sistemler, soğukta çalışmıyordu. Çünkü o zaman, ~~Ülkemizde~~ isimli karaleke ilacı henüz pazara sunulmamıştı. Üstelik pek çok elmacının, koşullara uygun bir elma ilaçlama programı ya da alışkanlığı yoktu.

Yaklaşık yirmibeş yıl önce, İzmir'de elma ve karaleke hastalığı ile savaşımı konu alan uluslararası bir bilimsel toplantıya katıldım. İsviçre'li bir araştırmacı, erken uyarı çalışmaları ile, karalekeye karşı ilaçlama sayılarını 18 den 14 e düşürmekle ögünüyordu. Aklım almamıştı. Çünkü o zamanlar ben sadece Çivril elmalarını biliyordum ve 3-4 ilaçlama yetiyordu. Yabancı araştırmacıya gülüp geçmişim. Ne zaman ki, altı yıl önce Kovada'daki hastalık baskısını gördüm. O zaman karalekeden gerçekten korktum. O günden bu yana, Isparta Tarım İl Müdürlüğü, Bitki Koruma Şube Müdürlüğü'nün erken uyarı çalışmalarını yakından izliyorum. Bugün on-line düzeyinde gelişmiş olan, diğer bir deyişle anında saptanıp, sürekli ilişki ve uyarı içinde olan bu sistemin, ne kadar değerli olduğunu daha iyi anlıyorum. Yeter ki tüm elma bahçelerini kapsama alanına almış olsun. Yeter ki, elmacım buna karşı duyarlı olsun. Yeter ki uyarı sonrasında elmacım ilaçlamada çok geç kalmasın ve asıl önemlisi, yeter ki elmacımın buna uygun bir ilaçlama programı olsun. Her şeye rağmen umutlarım yüksek.

Gelelim, "4E" konusuna. Öyle bir ilaçlama programımız olsun ki; karaleke ile ilaçlı savaşımındaki uygulamalarımız ve seçtiğimiz ilaçlar "4E" düşüncesine gerçekten uygun olsun. Seçilen herhangi bir ilaç için birinci (E)nin, "Etkili" olmasıdır. Şurasını kabul etmek gerekir ki, ülkemizde tarım ilaçları, Tarım Bakanlığımızca teknik geliştirme ve ruhsatlandırma aşamalarında, dünyanın diğer gelişmiş ülkeleri kadar duyarlılıkla incelenmektedir. Bu nedenle uygulamaya verilen ilaçların hepsi değerlidir. Onları korumak gereklidir. "Etkili" olmaları ve uzun süre "Etkili" kalabilmeleri, doğru kullanılmaları ile sağlanabilir. Seçilen ilaç için öngörülen ikinci (E)